

Vypracovala: Terezie V.

Pamětník: Rozhovor jsem vedla s babičkou. Babičce je 75 let a bydlí na Praze 6. Vystudovala střední školu ekonomickou. Ke komunismu měla, má a vždy bude mít velice negativní vztah.

Využili jste nějakým způsobem uvolnění atmosféry v roce 1968 k výjezdu do zahraničí?

Ano, jeli jsme na pět týdnů do Itálie přes Rakousko i přes to, že už jsem byla čtyři měsíce v jiném stavu. Syn se narodil v lednu 1969. Projeli jsme Rakouskem a cestovali po Itálii, až jsme dorazili do Říma. V Římě jsme bydleli v kempu a druhý den jsme se jeli podívat do Vatikánu. Na autě jsme měli českou poznávací značku a jen co jsme se do Vatikánu dostali, už se na nás vrhali reportéři a ptali se nás, co tomu říkáte, že jste byli přepadeni Sovětským svazem? A my jsme vůbec nic nevěděli, jezdili jsme jenom po kempech a nečetli jsme žádný noviny, neviděli zprávy. Tak nás římský obyvatelé zvali do svých domovů a pouštěli nám reportáže z Československa. Po jedné takové reportáži jsem si myslela, že Praha lehla popelem. Ono to bylo sestříhaný ze všech možných událostí, kde jako co bylo, kde se co rozbilo, kde se střílelo. A tak jsme se v Římě zdrželi o čtyři dny dýl, než jsme měli v plánu. Potom jsme se vydali přes Apeniny na Adriatické pobřeží. Později jsme se pomaličku sunuli k severu. Mezi Rimini a Richione byla Kattolica a tam byla veliká písečná pláž. Tam jsme si mohli postavit stan a zadarmo existovat. Byli jsme tam zrovna ten týden, když naše vláda odjela do Moskvy. Jednání jsme chytli na rádio, tranzistorák. Poslechli jsme si, že se atmosféra v Praze uklidňuje a rozhodli jsme se, že je čas se vrátit. Tak jsme se teda pomalu šinuli do Rakouska.

A uvažovali jste o emigraci, že byste v Rakousku už zůstali?

No, můj muž by tam byl rád zůstal, ale já to odmítla, protože jsem byla v jiném stavu a s tím bych tam v nějakém lágru přebývat nechtěla.

A jaký to bylo po návratu do Prahy?

Nejdřív jsme se ještě zdrželi v Rakousku, ve Vídni. Navštívili jsme tam známý. Jejich dcera se zrovna vrátila z Prahy. Řekla nám popravdě, jak to v Praze vypadá. Že je plná tanků Rudé armády, která tam všechno okupuje, ale že se můžem vrátit. Tak jsme jeli. Ve Vídni jsme se zdrželi asi dva dny, nebylo to nic pěkného. Ubytovali nás v sokolovně. Nehezky bylo, když tam pro děti přitáhli prádlovej koš banánů a ovoce. Češi se na to vrhli, div se nepoprali. Tak jsem teda řekla, jdem pryč a nebudem se k Čechům hlásit. My to nepotřebovali, měli jsme ještě pořád peníze z dolarovýho příslibu. Takže jsme si řekli ne! A šli jsme ještě večer na

večeři. Na druhý den jsme jeli do Česka. Na hranici jsme se ještě dostali za světla, ale dál jsme jeli až za tmy. Na křižovatce na Třeboň a na Budějovice byly všechny ukazatele otočený, kvůli Rusákům, aby se nedostali do Prahy. Musím říct, že dostat se do Prahy byl kumšt. Silnice taky byly rozmlácený od tanků, samá díra. Skutečně jsme jeli radši pomalu a přijeli jsme do Prahy. Přišli jsme domů a tam nevisel jedinej obraz, ani žehlička tam nebyla, vybraněj špajz. Příbuzný, co měli zalejvat kytky, si mysleli, že budem emigrovat a vysmejčili nám byt.

A vrátili vám to zpátky?

No jo, když jsme se vrátili, tak nám to museli dát. Ale vymlouvali se, že si mysleli, že nejsme tak blbý, abychom se vrátili. Mysleli si, že emigrujeme. A přitom to byli straníci komunisti.

A po roce 1969 jste ještě někdy vycestovali?

No v lednu 1969 se narodil tvůj táta, takže jsme poprvé vycestovali, až když mu byly tak tři roky. Do té doby byl na cestování moc malej a já s ním byla doma. Do školky jsme ho nedali, to bylo moc komunistický.

Co je na školce komunistického?

No kolektiv, dát dítě do kolektivu. To už má takhle malý dítě říkat soudružko a čest práci? Poprvé jsme potom vyjeli do Bulharska, tam se smělo. Byla to zábava, byla to sranda, ale bylo to dlouhý.

Takže do Bulharska jste nepotřebovali zvláštní povolení?

Do Bulharska se mohlo. Mohlo se i do Maďarska a Dederácka. Tam se všude mohlo. Nesmělo na západ. Do Polska se taky mohlo, ale tam jsem nikdy nebyla. Pak jsme byli jednou od ROH v Maďarsku u Balatonu. Byli jsme tři dny v Budapešti a zbytek u Balatonu. To nebylo špatný. Maďarsko bylo docela dobrý, až na tu cestu. Jeli jsme vlakem. Tak to ještě šlo, akorát že tam tvůj táta chytil blechu. A zpátky to bylo šílený. Děsný vedro, vůbec nefungoval jídelní vůz, žádný pití nic. Jelo se taky strašně dlouho. Po této zkušenosti pravil můj muž, že na dovolenou už jedině sami a autem. Pak jsme jezdili skoro každý léto do bývalý Jugoslávie. Přes dnešní Srbsko jsme se dostali do dnešního Chorvatska.

Když už takhle vyjeli, tak jste už nechtěli emigrovat?

Z těchto zemí se už emigrovalo špatně.

Ale jezdilo se určitě přes Rakousko ne?

Ne, ne, né, jezdilo se okolo přes Maďarsko. Kdepak jezdit přes Rakousko to bylo tabu. Přes Maďarsko pěkně okolo do Bratislavy, přes Dunaj. A přes Bosnu. No a k moři jsme se dostávali tak, že příbuzná lékařka diagnostikovala syna jako alergika, že potřebuje mořskej vzduch. Ta Jugoslávie nebyla až na tu cestu přes to Maďarsko špatná. Ale v Maďarsku se zase výborně jedlo.

Závěr:

Myslím, že jsem si na rozhovor nemohla vybrat vhodnějšího člověka než svou babičku. Moc ráda vypráví, je vtipná a má své osobité názory. Vždy moc ráda cestovala, takže ji potěšilo, že jsem se jí ptala na cestování a překvapilo mě, že si pamatovala všechna místa, která navštívila. Příběh, který mi vyprávěla, mi přišel velice zajímavý. Nebýt tohoto rozhovoru tak se o něm asi nikdy nedozvím. Musím říci, že jsme se také hodně nasmály, zvláště když mi vyprávěla o onom příjezdu do Prahy v srpnu 1968, kdy jim příbuzní „vybílili“ byt. Zároveň mě to i trochu mrzelo, že si to vůbec mohli dovolit, ale asi byla dříve jiná doba. Také jsem si uvědomila, že vycestovat za komunismu do zahraničí bylo nejenom složité, ale taky ne zcela pohodlné. Cesta do tehdejší Jugoslávie, která má dnes asi 1000 kilometrů, se tehdy táhla přes bezmála 3000 kilometrů, protože se nesmělo jet přes Rakousko. Žít před čtyřiceti lety, radši bych nikam nejela, než abych musela strávit takovou příšernou, nepohodlnou a strastiplnou cestu k moři. V tom své prarodiče obdivuji, že jejich touha aspoň na prázdniny opustit Československo byla tak silná.